

ACTIVITATS

Durant el passat any 1983 l'INSTITUT D'ESTUDIS EMPORDANESOS, dintre el marc de les seves competències i possibilitats, portà a cap diferents activitats encaminades a propoure i millorar el coneixement de les terres empordaneses i, en general, aprofundir i estendre llurs manifestacions culturals.

Com és habitual des de la seva fundació, l'obra més arrelada i de més envergadura ha estat la publicació dels «ANNALS» on es recullen els diferents treballs d'investigació que tenen com a tema principal la nostra comarca. És interessant constatar com en l'edició d'aquest any s'hi dona entrada a una nova secció, la de Ciències, que obre el volum, amb un estudi sobre les aigües del riu Muga i un altre sobre els aiguamolls de la platja de Castelló, dels que són autors Josep Peñuelas i Joan Vallès respectivament. Segueix a continuació la secció d'Història, normalment la més nodrida, amb l'article d'Enric Mirambell sobre els protocols del districte de Figueres, darrer de la sèrie sobre els protocols notariais de l'Alt Empordà guardats a l'arxiu històric provincial de Girona; el de Josepa Arnall, que segueix investigant sobre Vila-sacra, aquesta vegada prenent com a base el llibre de testaments de l'arxiu parroquial d'aquella població; el d'A. Compte i E. Juan, que descriu el conegut «foc» de la Jonquera de 1873, durant la darrera guerra carlina; un acabat estudi sobre el passat i el present del carrer de Peralada de Josep Mª Bernils Mach i es clou amb l'extens recull sobre toponímia de la Selva de Mar, de Jaume Quintana. La secció d'Arqueologia s'inicia amb l'exposició de les activitats del grup d'Art i Treball, segueix amb la descripció del dolmen de Dofines, fita del territori del monestir de Sant Quirze de Colera, de Joan Badia i companys d'equip, i acaba amb la notícia de la troballa de restes romanes a Avinyonet de Puigventós. En la secció de Bibliografia es procedeix la publicació de la bibliografia empordanesa del malaguanyat Miquel Alabrús, mort recentment, i continua amb la ressenya de les novetats editorials sobre temes empordanesos. El volum es tanca amb la crònica cultural de l'any deguda a la ploma de Josep Mª Bernils Mach.

Una altra novetat d'aquest any 1983 és la represa de la publicació de monografies sobre temes comarcals, iniciada ja fa anys amb les obres d'Eduard Rodeja, «Noticias historicas de Figueras», i d'Alexandre Deulofeu, «L'Empordà bressol de l'art romànic». El primer volum d'aquesta segona etapa ha estat dedicat a l'escriptor i poeta Carles Fages de Climent. En ell s'estudien la vida i l'obra del nostre illustre coterrani i aquesta darrera en les seves diferents facetes com són la poesia lírica, els epigrames, el teatre, la prosa, etc. Si bé com a punt de partida el contingut de les conferències donades en un cicle dedicat al mencionat escriptor, representa un recull molt ampli de treballs deguts a nombroses personalitats de l'Empordà i de fora.

En quant als actes públics, hem d'anotar la celebració d'un cicle de conferències dedicades a l'historiador i jurista Josep Pella i Forgas, en ocasió del centenari de la publicació de la seva coneguda «Historia del Ampurdán». Les conferències tingueren lloc, com de costum, al Saló d'Actes del Museu de l'Empordà i es desenrrotllaren durant els mesos de febrer i març. El cicle anava destinat a posar al dia, en una mena de panoràmica general, el nostre passat comarcal disponible. S'obrí, el 18 de febrer amb el tema «Les arrels de l'Empordà», exposat pel prehistoriador i professor de la U. A. B. Miquel Llongueres; seguí el 25 del mateix mes amb «L'Empordà feudal» del director de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, Dr. Frederic Udina; el divendres 4 de març, el Dr. Albert Compte, vicepresident del nostre Institut, ens exposà «L'Empordà sota el Vell Règim: el despertar del segle XVIII». A continuació, i per impossibilitat material d'acoplar-se en el seu degut ordre cronològic, vingué la dissertació sobre «El pas del món antic al món medieval a l'Empordà» del catedràtic universitari Dr. Pere de Palol, i finalment clogué el cicle, el dijous 17 de març, l'historiador Alfons Romero amb «L'Empordà entre carlins i federals». L'èxit d'assistència assolit per les conferències fou el més clar exponent de l'interès dels temes per part del públic empordanès.

Cal consignar també la presència de varis membres de la Junta a l'homenatge que un nombrós grup de figuerencs, el 17 de març, dedicà al nostre vocal Sr. Narcís Sala i Roca, amb motiu de la seva llarga i constant dedicació a l'art i a la música, ja com a promotor i membre directiu en les entitats destinades a aquelles manifestacions culturals, ja com a periodosta en la premsa local.

Dintre la mateixa tònica, la Junta, representada pel president, Sr. Andreu Brugués, el vicepresident Sr. Albert Compte i la bibliotecària Srta. Montserrat Vayreda, es traslladà a Barcelona per prendre part a l'homenatge dedicat a l'Excm. Sr. Frederic Marès, el nostre President d'Honor i soci fundador del nostre Institut, en ocasió del seu 90e aniversari. S'assistí a la sessió acadèmica, organitzada per la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi –de la que Marès és president– en el Saló Daurat de la Cambra de Comerç, presidida, entre altres autoritats, per l'Honorable president de la Generalitat, i seguidament a un sopar de gala al Palau de Pedralbes.

Complement de l'anterior homenatge fou el que l'hi dedicà a Figueres, també en ocasió del seu 90e aniversari i organitzat conjuntament per l'Ajuntament de la nostra ciutat, l'Institut d'Estudis Empordanesos i la Comissió rectora del Museu de l'Empordà, el 17 de desembre. Consistí en una recepció al Mestre Marès, a les 12, en les sales del Museu de l'Empordà, on s'allotgen les colleccions donades per ell mateix; a continuació, a les 13, en un acte acadèmic a l'Ajuntament, on entre altres varen fer us de la paraula el Sr. Andreu Brugués, que glosà la figura de l'homenatjat com a fundador i animador del nostre Institut, Albert Compte que disertà sobre Marès i el Museu de

l'Empordà, el crític d'art Sr. Santos Torroella que analitzà la seva activitat com escultor i finalment el mateix homenatjat, cloguent la sessió l'alcalde Sr. Marià Lorca. L'acte acabà amb un àpat públic a l'Hotel Duran en el transcurs del qual s'imposà a Marès la barretina d'honor que enguany l'hi havia concedit el setmanari local «Hora Nova».

Referent a les activitats de caràcter corporatiu mencionarem la reunió del ple del consell del Patronat Eiximenis, celebrada el 14 de maig al saló de sessions de la Diputació de Girona, amb assistència del conseller representant de l'Institut, Sr. Albert Compte. Començà amb el nomenament dels quatre vocals elegits entre les personalitats gironines destacades en el camp de la investigació, que recauen en els Srs. Lluís Batlle, Francesc Riuró, Josep Coromines i Modest Prats. Seguidament es parla de la deficient distribució de les publicacions dels diferents Instituts per part de l'empresa «Arc de Berà» i s'acorda que, d'ara endavant, cada Institut es distribuirà pel seu compte els propis fons editorials. Una altra qüestió que es planteja és l'obligació de justificar d'ara endavant les despeses de funcionament de cada centre. Després es passà al punt de les publicacions i llur financiació, indicant cada Institut les quantitats programades per l'any en curs. El nostre representant, Sr. Compte, posa de manifest les variacions de preu que hi sol haver entre el moment en que els originals entren a la impremta i el moment de finalitzar l'edició. En quan a projecció exterior es discuteix la conveniència de celebrar el centenari de l'aparició de la «Historia del Ampurdán» de Josep Pella i Forgas amb una sèrie d'actes acadèmics, entre els quals hem d'incloure el cicle de conferències celebrat pel nostre Institut i mencionat suara. Es parla també d'organitzar una exposició itinerant sobre la vida i l'època de Pella i Forgas i unes jornades d'estudis sobre l'estat actual de l'historiografia de l'Empordà, amb les corresponents ponències i comunicacions. També es tracta del tema, iniciat en la darrera sessió de la Permanent, sobre la possibilitat d'edició de les obres de Francesc Eiximenis, fecund gironí que dona nom al nostre patronat, i sobre les quals no s'arribà a cap solució efectiva.

La segona de les reunions plenàries del Patronat, s'esdevingué el 10 de desembre i fou presidida pel president de la Diputació Sr. Carreras. En nom del nostre Institut assistiren el president Sr. Andreu Brugués, i el vicepresident Sr. Albert Compte. Es començà amb la benvinguda als nous vocals i la condolença per la mort del que durant tants anys fou el secretari del Patronat, Sr. Lluís Batlle Prats. Seguidament es parla de l'organització d'una exposició itinerant dels llibres publicats pels centres integrats en el Patronat i que podria començar per les poblacions de la muntanya, com Puigcerdà, Ripoll, etc. i seguir per Olot, Banyoles, Figueres, etc. Pel que fa a les subvencions corresponents al proper any de 1984, es compta amb un pressupost quelcom més reduït que el d'enguany, si bé aquesta minva quedarà compensada pel remanent del present exercici econòmic. Els

diferents Instituts podran disposar, doncs, per l'any que ve, de quantitats semblants a les d'aquest. El que cal ara és enviar justificacions de les despeses de funcionament corresponents a 1983 i, abans del 31 de gener de l'any que ve, un pressupost de publicacions corresponents a 1984. Referent a les publicacions dels Instituts, havent cessat el conveni amb la distribuïdora «Arc de Berà» –com es decidí en la sessió anterior– cal recordar l'obligació que té cada centre de reservar i entregar 30 exemplars pel fons de la Diputació i 30 més pel de la Generalitat. Com orientació es suggereix el nom de distribuïdora «Latino americana», de Barcelona, per si pot interessar a algun Institut. Seguidament s'informa del projecte de creació d'un nou centre d'estudis comarcals a Sta. Coloma de Farners i comarca de la Selva. Per l'homenatge a Pella i Forgas es van concretant els actes a celebrar; així es parla d'organitzar a Castelló d'Empúries, els dies 10 i 11 de maig de l'any que ve.

Finalment sobre el tema de l'edició de les obres de Francesc Eiximenis, qüestió més complexa de la que sembla a primer cop d'ull, s'acorda encarregar al Col·legi Universitari de Girona un corresponent estudi i projecte.

ACTIVITATS DEL «CENTRE D'ESTUDIS DEL BAIX FLUVIÀ»

Temporada 1983-84

1983

Dia 22 d'octubre.— Conferència sobre «Les Arrels de Catalunya», a càrrec del Sr. Joan Ribera, advocat de l'Il·lustre Col·legi de Barcelona. Va ésser molt aplaudit i al final hi va haver un col·loqui molt interessant per les moltes preguntes que varen fer al conferenciant i les encertades respostes del mateix.

Dia 10 de desembre.— Conferència sobre el tema «El personatge empordanès Salvador Dalí» per En Ramon Guardiola Rovira, advocat i vocal del Patronat del Teatre Museu Dalí. Interessantíssima conferència amb divertides anècdotes del genial pintor.

Una hora abans de totes les conferències ja estava oberta la sala d'exposicions situada a les antigues escoles, que va cedir l'Ajuntament al Centre d'Estudis, a on hi ha l'exposició de VESTUARI ANTIC que ja s'havia inaugurat el dia 26 d'agost passat.

1984

Dia 28 de gener.— Conferència sobre «L'Església a l'Amèrica llatina i la mort de Mossèn Joan Alsina» a càrrec de Mn. Joan Busquets, professor d'Història Moderna i de Mn. Joaquim Lleal, rector de Blanes. Aquests senyors estaven molt ben documentats de la història recent de Xile, país on varen ocórrer els fets tema de la conferència. Va ésser una de les xerrades més llargues i interessants ja que hi va haver alguna controvèrsia i a vegades es desviava del tema parlant d'història; fins i tot es va parlar de la Mesopotàmia, fa 5.000 anys,

Durant aquest hivern han vingut nens i nenes de molts col·legis per veure el Museu d'Eines del Camp: De Sant Feliu de Guíxols (2 col·legis), de Girona (4 col·legis), de Blanes, Pont Major, Llagostera, Santa Pau, Sarrià, La Farga, Cassà de la Selva, Santa Coloma de Gramenet (B), Tordera, Sant Pere Pescador, etc., atesos per Miquel Oliveras, mestre jubilat, Miquel Vilardell, naturalista i Josep Mª Ripoll, secretari del Centre d'Estudis.

EXPOSICIÓ DE VESTUARI ANTIC (Antigues escoles)

Aquesta exposició emplena completament la sala destinada a aquests certàmens.

A l'entrada hi ha quadres amb pintures de vestits de diferents èpoques.

A dintre la sala s'hi troben infinitat de peces.

Estan compreses en vàries èpoques: Vestits dels segles 17, 18, 19 i principis del 20. I també una secció pertanyent a la enumenada època del *Xarleston*.

Tots els temps han tingut les diferents modes: Es pot observar l'època d'*Isabel II*, la moda de l'època *Romàntica*, etc.

També es poden veure vestits ricament guardits que portaven les senyoretes entre els anys 1880 i 1905, vestits creuats molt estrets de cintura. A principis del 1900 es varen començar a portar vestits que se'n deien de *Reforma*, amples de cintura. Aquests eren defensats pels metges per ésser portats sense cotilla.

Hi ha peces costoses per les classes menestrals i obreres.

Una secció de mantons de ganxet, cotilles, sabates, moneders, lligacames, guants, colls de punt, mitges, banos, pintes, agulles de capell, moltes peces de joieria i d'indumentària femenina, parasols, utensilis de filar, etc.

En els darrers cent anys hi ha hagut uns canvis molt notables en la societat: la tècnica, les ciències, les arts, l'economia, el liberalisme, l'ètica, etc., han obert un camp de noves recerques en el concepte del vestir. En general s'ha buscat la part pràctica i còmoda a capritx.